

Grina-Mihaela Rafailă

Succesorul lui Matei Basarab la tronul Țării Românești a fost Constantin Șerban, fiul nelegitim al lui Radu Șerban vv., domn al Țării Românești (1602-1611) și al jupânesei Elina, fata popei Constantin din București și văduva lui Neagoe logofăt din Târgoviște, căreia îi dăruise satul Tântăva, din apropiere de București¹²⁷. Deși se cunoștea descendența sa și a fost însemnat la nas pentru a-l împiedica să acceadă la domnie, Matei Basarab nu l-a îndepărtat de la Curte și chiar a înființat pentru el, în 1646, dregătoria de *serdar*, calitate ce-i permitea de a fi mai mare peste oastea boierilor fără dregătorii.

La 9/19 aprilie 1654 Sfatul lărgit în frunte cu mitropolitul Ignatie l-a ales domn pe Constantin Șerban, fiind uns în aceeași zi, înainte chiar ca Matei Vodă să-și fi dat obștescul sfârșit.

Fiind ales domn și cu sprijinul tuturor slujitorilor, nemulțumiți de plata lefurilor promise de către Matei Vodă Basarab înainte de bătălia de la Finta (17/27 mai 1653), Constantin Șerban a ales să rezolve cererile dorobanților, seimenilor și a altor categorii de militari, pentru ca ulterior boierimea să reușească să-l convingă să desființeze corpurile seimenilor și de a reduce alte bresle militare. Acest lucru va declanșa o nouă etapă a revoltei slujitorilor, căreia îi vor cădea victime numeroși boieri, printre care s-a aflat și Papa Brâncoveanu, tatăl viitorului domn, Constantin Vodă Brâncoveanu. De jafuri nu vor fi scutite nici bisericile sau mănăstirile. Pentru înăbușirea revoltei Șerban Vodă este nevoit să ceară ajutorul principeului Ardealului Gheorghe Rákóczy al II-lea și domnului moldovean Gheorghe Ștefan, care au și răspuns favorabil, bătălia decisivă dându-se lângă Șoplea, la vadul Teleajenului, între Bucov și Ploiești. Înfrângerea seimenilor și dorobanților a contribuit și mai mult la strângerea legăturilor dintre Constantin Șerban și principele Ardealului, materializată prin jurământul de credință depus de domnul muntean la Târgoviște, ca și plata anuală a unui tribut de 3000 de galbeni. Mazilit în ianuarie 1658 Șerban Vodă este nevoit să se retragă în Transilvania, în martie.

În toată această perioadă agitată Constantin Șerban a reușit să-și găsească timp și să se ocupe de înfrumusețarea bisericii curții sale de la Dobreni, de ctitorisirea bisericii cu hramul Sf. Gheorghe din Pitești, dar mai

¹²⁷ N. Stoicescu, *Constantin Șerban*, Editura Militară, București, 1990, pp. 7-8.

ales de așezământul mănăstiresc cu biserica Sf. Împărați Constantin și Elena, destinată a deveni lăcașul Mitropoliei, care va fi terminată în mai 1658, de succesorul său în scaun, Mihnea al III-lea, iar pictura va fi realizată abia peste 10 ani, în timpul domniei lui Radu Leon.

După o scurtă domnie în Moldova, între octombrie-noiembrie 1659, Constantin Șerban a revenit în scaunul muntean doar pentru 10 zile, între 1/11 mai-a. 25 mai/4 iunie 1660, fiind nevoit să părăsească Bucureștii și să se retragă în Transilvania datorită intervenției trupelor turco-tătare.

Cu o armată de aprox. 6000 de ostași, Șerban Vodă va porni o nouă expediție pentru a ocupa tronul de la Iași, dar nici de această dată nu a reușit să se mențină decât aproape o lună, între 17/27 ianuarie-a. 17/27 februarie 1661, fiind trădat de lefegii cazaci care se înțeleaseră cu tătarii.

Retras în Polonia, Constantin Șerban va reveni în noiembrie 1673 pentru a participa cu un steag de moldoveni, sub comanda marelui hatman Jan Sobieski, la bătălia de la Hotin și apoi în ianuarie 1675, când, în fruntea a 6000 de oșteni participa la luptele antiotomane din Ucraina, încă mai spera la redobândirea scaunului muntean.

După 25 de ani de pribegie și speranțe, fostul domn se stingea, în vara anului 1685, pe moșia Waniowice, aflată la marginea pădurilor mari ale Carpaților Galiției, care-i fusese dăruită de regele Jan Sobieski în 1682, fără ca osemintele să-i fie aduse în țară.

Dincolo de ezitățile și nereușitele domniei sale, Constantin Șerban se înscrie în seria domnilor români care s-au opus politicii otomane de expansiune, urmărindu-și cu perseverență scopurile diplomatice și militare și pledând pentru consolidarea țărilor române. Deși a avut mai puțin simț strategic, Șerban Vodă a apreciat generalizarea armamentului de foc și s-a folosit de corpuri profesioniste de oaste în atingerea scopurilor vizate. Domn de spadă acesta și-a asumat responsabilitățile politice și militare impuse de momentul istoric dramatic de la mijlocul celui de al XVII-lea veac.

Colecția de „*Documente*” a **Muzeului Municipiului București** este din fericire beneficiara a doar 40 de documente care provin din timpul primei domnii a lui Constantin Șerban, zis și „*Cârnul*”. Așadar avem 38 de acte originale și două copii românești care consemnează încheierea unor tranzacții.

Dintre acestea cele mai multe acte (12 doc.) sunt emise de către Constantin Vodă Șerban, fiind întăriri pentru stăpânirea de moșii împreună cu rumânii, care „*...se-au vândut rumâni ei și cu toți feciorii lor și cu toate părțile lor de moșie ...*”, ca de pildă Drăgești, Izbiceni, Hândrășești, Negrași și Stoenști, care sunt susținute și de membrii divanului, ce sunt menționați în doar 9 doc.

Între documentele cercetate avem și două femei – Neacșa băneasa, soția marelui ban al Craiovei Ghiorma Alexianu, care schimbă niște țigani cu fiii ei, Dumitrașco spătar și Alexandru postelnic, și jupâneasa Rađa, care a fost soția lui Miroslav logofăt din Pitești, care vinde un loc de case din București, fapt ce confirmă deplinătatea drepturilor juridice de care se bucurau și în această perioadă.

Printre scriitorii de documente amintesc pe Dumitru Boldiciu logofăt (4 doc.), Mihalcea log. Radu log., Manole log. din Târgoviște, Tonca Șerban log., dar și popa Radu din Măcrești, popa Neagoi din Scăiani, sau oameni simpli, ca de pildă Gherghi din Mătăsarie, Dobromir, Stan Spiridon, Paraschiva sau Iorga, fapt ce atestă creșterea numărului știutorilor de carte.

În ce privește limba de scriere avem 5 doc. redactate în limba slavonă, restul fiind scrise în limba română. Cele 40 de documente sunt validate astfel: cu sigiliu mijlociu domnesc în ceară sau chinovar, sigiliu inelar domnesc în chinovar, apoi sigilii inelare în negru de fum sau cerneală, ca și semnături digitale. Din punct de vedere al suportului material avem 7 doc. redactate pe pergament, în timp ce restul sunt scrise pe hârtie de format folio/difolio cu sau fără filigran. Referitor la locul de emiterie avem 5 acte emise la Târgoviște și 3 acte emise la București, iar în două cazuri avem menționată „casa” unuia dintre martori, unde a fost redactat zapisul (doc. 16 și 31). În ce privește valorificarea anterioară și din bibliografia cercetată până în momentul de față doar 13 doc. au văzut lumina tiparului sub diverse forme – ediții, regeste, mențiuni sau facsimile, sau au putut fi admirate în cadrul unor expoziții temporare cum a fost cea din vara anului 2006 intitulată „Mărturii sigilare”.

Mulțumiri dl. prof. univ. dr. Pavel-Mircea Florea de la Facultatea de Arhivistică pentru transcrierea și traducerea documentelor slave.

*

1. *1654 (7162) aprilie 10* Tatu logofăt din Pătroe împreună cu vara sa, Vișa, Udrea logofăt din Găești și Radu Macrea din Voinești vând lui Costandin căpitan, fiul lui Radu armaș, partea lor de moșie din Gemenile împreună cu rumăni: Albu, Vlad, Grozea, Micu, Neagoe, Radu, Milia, Stoian, Radu, Pârvu, Ion, Radu Băzarea, Ionașco, Neagoe și Bucur și cu feciorii lor, ca și muntele din Valea Tătarului cu suma de 520 de galbeni. Semnează cei patru vânzători.

M.M.B., nr. 26920

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (35x24,5), 3 sigilii inelare în negru de fum. Are copie modernă.

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, **Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino**, București, 1919, p. 219.

menț.: N. Stoicescu, **Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova. Sec. XIV-XVII**,

Editura enciclopedică română, București, 1971, p. 157, n. 1.

2. **1654 (7162) mai 3, Târgoviște** Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește lui Neanul cel Bătrân, fiul lui Tudurea logofăt, fiilor săi, Necula și Gherghi, și lui Toma din Comănița ocina de la Comănița, j. Olt, însă 2 funii și jumătate din cele 6 funii, pentru care au avut cărți și hrisoave vechi, ce au fost arse de egumenul Gligorie de la mănăstirea lui Drăgușin paharnic din Comănița. După moartea lui Matei Vodă Neniul cel Bătrân împreună cu fiii lui vine în divan pentru a spune că nu au închinat la mănăstirea lui Drăgușin paharnic, nici o parte a lor de loc, așa cum au mărturisit și alți boieri din jurul locului, anume: Chirca postelnic, Goian postelnic din Preotești, Dumitru postelnic, Mihăilă din Urluești, Dumitru din Oțești, Lațco cel Bătrân din Cămiești și alți bătrâni. Martori: Spahiul mare ban al Craiovei, Preda mare vornic, Radu mare logofăt, Bunea mare vistier, Hriza mare spătar, Pano stolnic, Radu mare comis, Radu mare paharnic și Istratie mare postelnic. Ispravnic, Radu mare logofăt. Scrie Dumitru Boldiciu logofăt.

M.M.B., nr. 40598

Orig. slav., perg. (48,5x34), invocația simbolică, litera inițială și monograma ornate cu chinovar, semnătura domnului, sigiliu mijlociu, timbrat, cusut.

3. **1654 (7162) mai 22** Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește lui Iordache postelnic stăpânirea sa asupra rumănilor cu feciorii lor care s-au vândut împreună cu toată moșia lor din Negrași, încă din timpul lui Matei Basarab.

M.M.B., nr. 27443

Orig. rom., hârtie difolio (30,5x21,5), monograma ornată cu chinovar, semnătura domnului și sigiliu mijlociu, timbrat.

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, **Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino**, București, 1919, p. 143.

4. **1654 (7162) iunie 11, București** Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește jupânelor Mihnea și Marula logofeteasa, fetele lui Ilie al doilea vornic din Cornești și ale Despinei, stăpânirea unei jumătăți din satul Hândrășești din j. Ialomița împreună cu rumânii, care fuseseră de zestre ai Despinei de la părinții ei. Rumânii fuseseră vecini de baștină încă din timpul lui Mihnea vv. și mai apoi au apucat și legătura lui Mihai vv. Martori: Ghiorma mare ban de Craiova, Preda mare vornic, Stroe mare logofăt, Bunea mare vistier, Hriza mare spătar, Chirca mare stolnic, Radu Mihalcea mare comis, Panno Filipescu mare paharnic, Istratie mare postelnic. Ispravnic, Stroe mare logofăt. Scrie Dumitru Boldiciu logofăt.

M.M.B., nr. 27292

Orig. slav., hârtie difolio cu filigran (41,5x30), invocația simbolică, litera inițială și monograma ornate cu chinovar, sigiliu mijlociu, timbrat. Are copie rom.

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, **Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino**, București, 1919, p. 2.

5. **1654 (7162) iunie 15** Preda mare vornic dă carte lui Andrei spătar pentru niște țigani cumpărați de la soacra sa, Ancuța, care fuseseră luați de răposatul Matei Basarab domnul Țării Românești, fără a-i da alți țigani în loc sau fără a-i plăti.

M.M.B., nr. 39181

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (30,5x21,5), sigiliu inelar în ceară verde, căzut.

6. **1654 (7162) iunie 25, București** Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește lui Bunea vistier, soției lui, Grăjdana, fata lui Mihu spătar, și fiilor lor satului Izbiceni din j. Romanai împreună cu toți vecinii, anume: popa Cochici, Prășan, Radu, Stoica, Fraica, Dragomir, Părvu, Cernica, Cărare, Glăvan, Mirea, Balea, Manea, Beaică, Budiman, Mușat, Marin, Negoită, Stoian, Ștefan, Voineșor, Drăgea, Nodea, Zăgorean, Drăgoiu, iar Zăgorean, Stan Dechiian, Mănăil, Lupul, Dragul, Mihnea, ginerele lui Zăgorean, Stan spătar, Voinea, fratele lui Stan spătar, Lepădat,

Badea, Dragu, Stoia, Nadreiu, Petru, Baja, Tuduru, fratele lui Baja, Dragomir, nepot Ioanesei, Oprea, Lepădat, Radu al Neagăi, Bunta, fiul lui Duță, Dobre, Coțofană, Stoian Robul, Turcia, Rade și Mihil împreună cu fiii lor, care se vânduseră drept vecini domnești din timpul răposatului Mihai Vodă. Apoi s-au răscumpărat de la Doamna Stanca, soția lui Mihai Vodă. În timpul celei de a doua domnie a lui Radu Vodă Mihnea sătenii din Izbiceni s-au vândut iar vecini cu toată deadina și cu fiii lor jupanului Miho spătar, tatăl Grăjdanei vistiereasa cu suma de 144000 de aspri, la leat 7131 (1623). În timpul domniei lui Matei Vodă jupanul Miho spătar a vândut satul Izbiceni împreună cu vecinii și cu tot venitul lui Buzinca comis, soțul Grăjdanei cu suma de 800 de galbeni. După moartea lui Buzinca comis domnul Matei Vodă le-a lepădat cei 800 de ughi și a luat satul Izbiceni în puterea domnească și toți au fost vecini domnești. Împreună cu divanul domnul hotărăște ca Bunea vistier și soția sa, Grăjdana, să dea înapoi banii domnești (1000 de ughi) și să stăpânească satul împreună cu vecinii și cu tot venitul cum a fost și mai înainte. Martori: Ghiorma mare ban al Craiovei, Preda mare vornic, Stroe mare logofăt, Hriza mare spătar, Chirca mare stolnic, Gherghe Băleanul mare clucer, Radu Mihalcea mare comis, Pană mare paharnic și Istratie mare postelnic. Ispravnic, Stroe mare logofăt. Scrie Dumitru Boldiciu.

M.M.B., nr. 26862

Orig. slav., perg. (29x48,5), invocația simbolică, litera inițială și monograma ornate cu chinovar, semnătura domnului, sigiliu mijlociu, timbrat, cusut.

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, **Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino**, București, 1919, pp. 219-220.

7. **1654 (7162) iulie 3, București** Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește lui Iordache postelnic, fiul lui Trufanda vistierul, satul Negrășani din j. Vlașca împreună cu rumăni, anume: Albu cu trei feciori, Urs, Filip cu patru feciori, Nan cu un fecior, Bănciu cu patru feciori, Stan Tălpigă cu trei feciori, Radu Mărtinescu, Neaga cu trei feciori, Vișan cu un fecior, Hărsu cu doi feciori, Martin, Dan cu un copil, Manea Vlahoda cu doi feciori, Ion Mărtan cu trei feciori, Voico cu patru feciori, Manea cu doi feciori, Dobrin cu un fecior, Bălăcanu cu doi feciori, Urs cu un fecior, Vlad cu un fecior, Dobrotă Răuțul cu patru feciori, Stanciu cu doi feciori, Dumitru cu cinci feciori, Radu cu trei feciori, Voico cu fratele lui și cu fiul lui, Radu cu un fecior, Urs Căpățână cu cinci feciori, Balea cu trei feciori, Stoica,

Lanciul cu un fecior, Baico cu doi feciori, Stanciu cu doi feciori, Anghel cu fratele lui, Dragnea cu trei feciori, Baia cu trei feciori, Voico cu fratele lui, Stanciul cu trei feciori, Draga cu un fecior, Stanciul cu doi feciori, Vlaicu, fiul lui Stanciu, Goță, Manea Lungul cu cinci feciori, Fraia cu trei feciori, Stan al Iugăi cu un fecior, Iuga, Urs cu doi feciori, Pătru cu trei feciori, Ioana, Vlad fiul lui Drag, Cărstea cu patru feciori, Balesa Linșorul cu un fecior, Dragnea fiul lui Diilă cu doi feciori, Luca cu trei feciori, Stan fiul Hodorescului cu doi feciori, Radu Muranglă cu un fecior, Ilie cu doi feciori, Albul Băsăil cu un fecior, Albul fiul lui Rădiță Lungu cu un fecior, Dobrotă al lui Nenciu cu patru feciori, Urs, Mircea cu un fecior, Stanciu, Rădici, Stanciu cu frații lui, Stoian, Stan, Dobrotă Rădiță cu feciorii lui, Vlaicu, Radu pârcălab cu feciorul lui, Șerbu cu feciorii, Ilie cu feciorii lui, Gavrilă cel bătrân cu feciorii și Șerbu, care se vânduseră rumâni încă din timpul răposatului Matei Basarab domnul Țării Românești. Martori: Ghiorma mare ban al Craiovei, Preda al doilea mare vornic, Stroe mare logofăt, Bunea mare vistier, Hriza mare spătar, Gherghe mare clucer, Istratie mare postelnic, Chirca mare stolnic, Radu mare comis, Pană mare paharnic, Danciu mare slujer, Necula mare pitar. Ispravnic, Stroe mare logofăt. Scrie Mihalcea logofăt.

M.M.B., nr. 27444

Orig. slav., perg. (38x54), invocația simbolică, litera inițială și monograma ornate în chinovar, semnătura domnului și sigiliu mijlociu, timbrat, cusut.

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, **Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino**, București, 1919, p. 143.

8. *«1654 aprilie 9» (7162) - «1654 august 31» (7162)*¹ Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește lui Bunea mare vistier și soției lui, Grăjdana, fata lui Mișu spătar, stăpânirea satul Izbiceni din j. Romanaiți împreună cu toți rumâni care se vânduseră drept rumâni domnești în timpul lui Mihai Vodă. Aceștia s-au răscumpărat de la doamna Stanca, soția lui Mihai Vodă. Apoi în a doua domnie a lui Radu Mihnea Vodă aceștia s-au vândut drept rumâni domnești cu feciorii lor și cu toată moșia jupânului Mișu spătar cu suma de 144 de aspri. În timpul lui Matei Basarab, jupânul Mișu spătar i-a vândut pe aceștia lui Buzinca comis, ginerele lui, cu suma de 800 de ughi. După moartea Buzincăi comis domnul Matei Basarab i-a lepădat cei 800 de ughi și i-a luat iar drept rumâni domnești.

¹ Datat după domn și văleat.

9. **1654 (7163) septembrie 27** Costandin Șerban domnul Țării Românești dă carte slugii sale domnești Tudoran ceauș din Buzău pentru a-și lua toată dijma de pe moșia sa de la Tărăcicoiu, care fusese luată până atunci de către Ignatie, nepotul părintelui vlădicăi.

M.M.B., nr. 13958

Orig. rom., hârtie folio cu filigran (20,5x20,5), monograma și sigiliu mijlociu în chinovar.

10. **1654 (7163) decembrie 8** Cheraco din Măcreștii din Vale, fiul lui Neagu Bitul, vinde lui Radu păhărnicele din Măcreștii din Vale o funie de 33 stânjeni de moșie din Măcrești cu suma de 3 ughi și jumătate. Megiași martori: Radu Cojocar păhărnicele din Măcreștii din Vale, Neagul paharnic din Măcreștii din Vale, Radu paharnic, fiul lui Nan din Măcreștii din Vale, Petco paharnic din Măcreștii din Vale, Lazar paharnic din Puești, Nan paharnic, fiul lui Benea din Măcreștii din Vale, Toader, fiul lui Stoicu paharnic din Puești, Mușat paharnic, fiul lui Tatu, Neagu paharnic, fiul lui Andonie din Puești, Stoica paharnic, fiul lui Vasilie din Puești și Bogdan paharnic, fiul lui Marco din Puești. Zapisul este scris de Dumitru logofăt.

M.M.B., nr. 13933

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (29,5x21), 6 semnături digitale în cerneală.

11. **1654 (7163) decembrie 8** Mușat împreună cu fiii lui, Tatu și Marco, și cu alți oameni vând lui Radu păhărnicele din Măcreștii din Vale o funie de 33 stânjeni de moșie din Măcrești, care merge din apa Buzăului până în Tătarul și Ivanul, cu suma de 4 ughi. Megiași martori: Radu Cojocar păhărnicele din Măcreștii din Vale, Neagul păhărnicele din Măcreștii din Vale, Radu păhărnicele, fiul lui Nan din Măcreștii din Vale, Petco păhărnicele din Măcreștii din Vale, Lazar păhărnicele din Puești, Nan păhărnicele, fiul lui Benea din Măcreștii din Vale, Toader, fiul lui Stoicu păhărnicele din Puești, Mușat păhărnicele, fiul lui Tatu, Neagu păhărnicele, fiul lui Andonie din

Puești, Stoica păhărnicele, fiul lui Vasilie din Puești și Bogdan păhărnicele, fiul lui Marco.

M.M.B., nr. 13936 (a)

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (29x21), 10 semnături digitale în cerneală.

12. **1655 (7163) ianuarie 3** Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește lui Bunea mare vistier și soției lui, Grăjdana, fata lui Mihi spătar, stăpânirea satul Izbiceni din j. Romanați împreună cu toți rumăni de acolo care fuseseră luați în silă de către Matei Basarab domnul Țării Românești.

M.M.B., nr. 26900

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (41,5x27,5), invocația simbolică, litera inițială și monograma ornate cu chinovar, semnătura domnului, sigiliu mijlociu, timbrat, cusut.

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, **Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino**, București, 1919, p. 220.

13. **1655 (7163) ianuarie f.z.** Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește părintelui egumen Gavril și tuturor călugărilor moșia Vălsănești din j. Romanați cu funii de ocină, vii, 3 pogoane de vii din Dealul Pații împreună cu țiganii: Zbârce, Dumitru, Pătru și feciorii lor, care fuseseră dăruiti de jupan Spahiul fost mare ban. Martori: Ghiorma mare ban de Craiova, Preda mare vornic, Stroe mare logofăt, Bunea mare vistier, Gherghe mare clucer, Chirca mare stolnic, Radu mare comis, Hriza mare paharnic. Ispravnic, Stroe mare logofăt.

M.M.B., nr. 39187

Orig. rom., hârtie difolio (40x30), deteriorat, invocația simbolică, litera inițială și monograma ornate cu chinovar, sigiliu mijlociu în ceară, căzut.

14. **1655 (7163) aprilie 15** Crețul din Măcrești vinde lui Radu cojocar din Măcrești o funie de moșie din Măcrești. Martori: Neagu călugărean, Bogdan din Măcrești și Radu Răznoiu.

M.M.B., nr. 13897

Orig. rom., hârtie folio cu filigran (33x23), o semnătură digitală în cerneală.

15. **1655 (7163) aprilie 27** Calotă vinde Aftimiei și fetelor ei partea de ocină din vale a lui Băluică, care fusese aleasă de 6 megiași Prășcoveni: Crăciun din Cacaletși, Stepan din Vlăduleni, Vlad din Juglie, Neagu din Criva, Drăgoi din Păpălari și Dabul.

M.M.B., nr. 30398

Orig. rom., hârtie folio cu filigran (14,5x20,5). Provine de la Epitropia Așezămintelor Brâncovenești. Are copie modernă din 1892.

16. **1655 (7163) august 8** Bunea și Neagoe din Măcrești, fiul lui Mareș din Rădulești, dau zapis pentru cei 500 de stânjeni aleși din hotarul Răduleștilor. Moșneni martori: Stan portar din Bălteni, Stan Grumezea din Pitulați, Neagul călugăreanul din Măcreștii din Vale, Ionașco Șchiopul din Măcreștii din Deal și fratele lui, Milea, Neagolea din Vărăți, Adrian din Vărăți și Ghinea din Vărăți. Scrie popa Radu din Măcreștii din Deal în casa lui Ionașco Șchiopul din Măcreștii din Deal.

M.M.B., nr. 13905

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (28,5x22).

17. **1655 (7164) octombrie 23** Costandin Șerban domnul Țării Românești dă carte lui Balea copilul pentru a-și primi toată dijma din pâine, orz, mei, fânuri și peștele din balta de pe partea sa de moșie de la Burcileasca, Stăiasca și din Balta Albă de la Negoită Tătarul clucer, care fuseseră închinat de către Nenița dascăl din Râmnic.

M.M.B., nr. 27221

Orig. rom., hârtie folio cu filigran (28x21), semnătura domnului și sigiliu inelar în chinovar.

18. **1655 (7164) decembrie 11** Unchiașul Balotă din Gârbovii de Jos vinde jupanului Gherghe al doilea mare vornic din Băleni 80 stânjeni de ocină din siliștea Schimbaților cu suma de 24 ughi. Martori: Dănăil, fiul Rădulei, Nenul, fiul lui Neniu, Stan Mărzacu din satul Gârbovi și Lațcar, fiul Glodeanului.

M.M.B., nr. 27221

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (32x22), o semnătură în digilă în cerneală.

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, **Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino**, București, 1919, p. 33.

19. **1656 (7164) februarie 1, Târgoviște** Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește jupânesei Stanca, fata lui Dumitru Dudescu fost al doilea mare vornic și soție a lui Mirică paharnic, ocina din Drăgești de pe apa Argeșului, din j. Ialomița, împreună cu rumânii: Bădil, Stănil, Vlad Dediu, Albul cu frații și feciorii lor, care au fost ai lui Mirică paharnic, de la părinții lui. După moartea lui Nedelco clucer din Boteni Mirică paharnic vinde lui Dumitru al doilea vornic partea sa de moșie din Drăgești pentru niște datorii ale tatălui său. Radu logofăt, fratele Stancăi, vine de față la divan cu Necula pitar care susținea că această parte de moșie fusese pusă zălog pentru suma de 330 de ughi fără știrea jupânesei Stanca, însă domnul Matei Vodă nu i-a în seamă zălogul de vânzare. Acum în timpul domniei lui Costandin Șerban Bădil împreună cu alți rumâni vin la divanul din București și spun că n-au fost rumâni ai Puiosului, însă Radu logofăt scoate un zapis și alte cărți domnești în care se arată toți rumânii scriși pre nume care au fost lăsați de Puios la moartea sa lui Nedelco clucer Boteanul. Martori: Gherghe mare vornic, Stroe mare logofăt, Părvu mare vistier, Pană mare spătar, []¹ mare clucer, Radu mare stolnic, Radu mare comis, Radu mare paharnic, Tănăsie mare slujer, Necula Glogoveanu mare pitar. Ispravnic, Stroe mare logofăt. Scrie Radu logofăt.

M.M.B., nr. 28421

Orig. rom., perg. (39x49,5 cm.), invocația simbolică, litera inițială și monograma ornate cu chinovar, semnătura domnului, sigiliu mijlociu, timbrat, cusut.

Bibliografie: menț.: N. Stoicescu, **Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova. Sec. XIV-XVII,**

Editura enciclopedică română, București, 1971, p. 174, n. 11.

¹ Loc alb în orig.

20. **1656 (7164) martie 23** Tudosie și Neagu vând jupânului Pan partea lor de moșie din Vulpeni cu suma de 3 ughi și jumătate. Martori: Vlad din Crețulești, Neagoe, Șirban, Stan, Duca și Tecșan ceauș. Zapisul este scris de către Gheorghii din Mătăsari.

M.M.B., nr. 28326

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (27,5x20,5), 7 semnături digitale în cerneală. Provine de la Epitropia Așezămintelor Brâncovenești.

21. **1656 (7164) aprilie 10** Radu împreună cu soția sa, Neacșa, fata lui Parpalic, și cu fiii lor, Istodor și Neagu, vând lui Radu paharnic, fiul lui Coman din Săvești, 50 de stânjani de moșie din ocina Parpalicească cu suma de 17 ughi. Tocmeala a fost făcută în casa lui Nedelco ceauș din Săvești, cu știrea jupanului Gherghe al doilea mare vornic. Martori: Nedelco ceauș, Pătrașco popă din Săvești, Cărstea iuzbașă din Conțești, Stoica slujer din Titu, Brăția logofăt din Băra, Radu ceauș din Stupineni, Sima și fratele lui, Danciul, Irimia din Brănești Antonie vătaf din Drăgești și Iorga logofăt. Scrie Radu logofăt, nepotul lui Bădislav logofăt.

M.M.B., nr. 30632

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (31,5x22), 7 semnături digitale în cerneală. Provine de la Epitropia Așezămintelor Brâncovenești.

22. **1656 (7164) mai 22** Nan, fiul lui Vișan din Scăiani, vinde lui Moise căpitan de roși partea lui de moșie din satul Scăieni și a șasea parte din Băscă cu suma de 35 ughi, împreună cu ulmetul așa cum scrie și în cartea răposatului Alicsandru Vodă. Martori: Coman căpitan Popescul, Lefter ceauș, Neagoe Coetescul și Stoica Băscăeanul.

M.M.B., nr. 27721

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (21,5x16), 4 sigilii inelare în negru de fum și o semnătură digitală în cerneală. Are copie modernă la nr. 27720(1).

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, **Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino**, București, 1919, p. 158.

23. **1656 (7164) august 12** Stanciu portar vinde lui Drăgușin Fisența o funie de moșie din Pometești cu suma de 18 taleri. Martori: popa Manta și [Mihai?]¹ Cornea.

M.M.B., nr. 12199

Orig. rom., hârtie folio cu filigran (19,5x17), o semnătură digitală în cerneală.

¹ Rupt în orig.

24. *«1655 septembrie 1» (7164) - «1656 august 31» (7164)* Iacov dă surorii sale, Neagolea, zapis pentru partea lui de moșie pe care a dăruit-o nepotului Stoica pentru a fi pomenit la moartea sa. Martori: Dan Gărdan, Tatomir, Dragomir, Vlad, fiul lui Tudor, mătușa Maria și Bărsan.

M.M.B., nr. 28325

Orig. rom., hârtie folio cu filigran (15x21) 7 semnături digitale în cerneală. Provine de la Epitropia Așezămintelor Brâncovenești.

25. *1656 (7165) octombrie 28* Stoian, fiul lui Petre din Bărziște și nepot moșului Slavinei, vinde lui Radu Dudescu logofăt din Dudești 21 stânjeni cu câte 85 de bani pe stânjén. Martori: Micu, Cernica roș din Văcărești, Stoian paharnic din Bărzești și Ivan Teș din Săcuiani. Scrie popa Neagoi din Săcuiani.

M.M.B., nr. 35865

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (31x21,5), 3 semnături digitale în cerneală.

Bibliografie: facs: Documente feudale privind istoria orașului București și a satelor învecinate, aflate în colecția

Muzeului Municipiului București, coord. dr. Ionel

Ioniță, p. 22.

26. *1656 (7165) decembrie 23, Târgoviște* Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește lui Vlad Rudeanu paharnic și fiilor lui ocină în satul Stoenesti, j. Romanați, însă partea lui Dumitru stolnic și a fiului său, Stanciu postelnic din Vărăți, împreună cu rumăni, anume: Tatomir, Lupul, Barbu, Colțea și Stan, fiii lui Bălan, Cărstea, Mușat, Șuia, Stanciu, feciorul Stanciului, Bălan, Stan și Ion, cu frații și feciorii lor ca și alți rumăni fugiți. În zilele răposatului Matei Vodă, la leat 7154 (1646), Dumitru stolnic și fiul său, Stanciu postelnic, vând lui Vlađ Rudeanu

paharnic această parte de ocină și cu toți rumăni din satul Stoenești cu suma de 300 de ughi, fiind martori: Socol clucer, Marco mare armaș, Nicola mare pitar, Ivașco clucer din Cepari, Chirca postelnic din Curțișoare, Pana logofăt, Neagoe postelnic, Părvu postelnic, Radu căpitan din Fărcași, Badea căpitan din Comani, Stan vornic din Greci, Mitrea postelnic din Puturoasa, Nica neguțător, Ghiorma, fiul lui Isar, Chera neguțător și Hriza clucer din Dumitrești. Martori: Ghiorghie mare vornic, Stroe mare logofăt, Părvu mare vistier, Pana vel spătar, Diicu mare clucer, Neagoe mare postelnic, Radu Fărcășanu mare stolnic, Radu mare comis, Radu mare paharnic, Măinea mare slujer, Nicola Glogoveanu mare pitar. Ispravnic, Udrește Nasturel al doilea logofăt. Scrie Costea Buliga logofăt.

M.M.B., nr. 28530

Orig. rom., perg. (45x37), invocația simbolică, litera inițială și monograma ornate cu chinovar, sigiliu mijlociu, timbrat, cusut.

27. *1657 (7165) ianuarie 3* Popa Oana împreună cu fiul lui, Oprea din Corbi, vând lui Dumitrașco logofăt din Voinești și soției lui partea sa de ocină din Copăceni împreună cu partea fratelui său, Petre, cu suma de 5500 bani, însă fără rumăni. Martori: Pană al doilea pitar din Tătulești, Lupul vornic din Gălășești, Badea logofăt din Ciornogărla, Mihul roș din Criveni, Stan ceauș din Copăceni, State neguțător din Târgoviște, []¹ vornic, Nedelco paharnic, []¹ Muja logofăt, Chiria postelnic, Lazăr din Tătulești, Albul din Tătulești și Mihai logofăt. Scrie Manole logofăt din Târgoviște.

M.M.B., nr. 28422

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (31x21), 2 sigilii inelare și 7 semnături digitale în cerneală. Provine de la Epitropia Așezămintelor Brâncovenești.

¹ Semnătură indescifrabilă.

28. *1657 (7165) ianuarie 25* Andrei din Micșani vinde lui Negoită clucer partea sa de moșie din satul Micșani, însă a patra parte din partea Bândiiască, cu suma de 19 ughi. Martori: popa Crăstea din Micșani, popa Crăciun din Căndești, Tudor neguțător din Vistiariul și Voico din Trăcov.

M.M.B., nr. 13938

Orig. rom., hârtie folio cu filigran (30,5x20), o semnătură digitală în cerneală.

29. **1657 (7165) februarie 14** Dobromir, fiul lui Tudoran din Homești, dăruiește nepotului Costandin partea sa din dumbravă împreună cu siliște și pomi, trei pământuri la Urmașu și un altul la Gărgăil (Gorgonel). Martori: Lupul din Homești cu fiul lui, Ariton, Stănimir, Lupul roșul din Homești, Stoica din Homești, Dumitrașco din Homești, Buda din Putreda de la deal cu fratele lui, Crăste, Stancu din Herești și fratele lui, Pascu, Bagdan al Vladului, Staico din Herăști și Stan Finta. Scrie Dobromir.

M.M.B., nr. 13797

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (30x21).

30. **1657 (7165) februarie 19, Târgoviște** Iacomi, fiul lui Hagi din satul Velizdonie de la Rumele, și ginere răposatului Antonie cămăraș, vinde lui Costandin Cantacuzino fost mare postelnic și lui Pană Filipescu mare spătar toate moșiile din siliștile Opintiților, Căldăreștilor, Stoineștilor și Futuților, din ținutul Buzăului, împreună cu vadurile de moară din apa Călmățuiului cu suma de 400 ughi, care au fost ale socrului său. Martori: Mareș logofăt, Costie al doilea mare vornic, Stroe logofăt, Bunea fost mare vistier, Ivașco mare armaș, Mănea fost mare slujer, Radu mare stolnic, Radu mare paharnic, Necula Glogoveanu mare pitar, Radu mare comis din Căndești, Vlad clucer Bărsăscul, Radu mare cămăraș, Preda fost logofăt, Colțea pitar Doicescu Mogoș clucer Păuleascul, Drăghici căpitan, Badea căpitan din Nucet și Pătrașco căpitan din Nucet. Scrie Tonca Șerban.

M.M.B., nr. 13759

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (44,5x29), sigiliu inelar în negru de fum.

31. **1657 (7165) februarie 20** Bogdan din Bogotești împreună cu fiul lui, Tudor, și cu vărul lui, Voico, dau zapis nepotului Radu, fiul lui Nedelco și nepot lui Neagoe din Ruteni, pentru 20 stânjeni din ocina de la Bogotești, cât și pentru o sută de stânjeni ai căror bani au fost luați de către Neagoe și Nedelco. Martori: Radu aprod de Dobroție, Tudosie aprod de Dobroție, Bratu aprod de Lipoveți. Scrie Stan Spiridon în casa lui Radu zugrav.

M.M.B., nr. 26901

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (30x21), 3 semnături digitale în cerneală. Are copie modernă. Are o altă copie modernă la nr. 26949, care are data greșită de 1656 (7165) decembrie 20, întrucât „den” a fost citit drept luna „decembrie”.

32. 1657 (7165) martie 6, **Târgoviște** Costandin Șerban domnul Țării Românești întărește lui Costea cojocar: niște case cu loc, pivniță de piatră și grădină de lângă biserica cu hramul Sf. Dimitrie din orașul Târgoviște, care au fost cumpărate de la Dumitra, soția lui Mihai șoimarul din Târgoviște, și de la fiica ei, Despa, cu suma de 15000 de aspri; un alt loc de prăvălii cumpărat pe Ulița Mare, la care au fost martori: popa Erimia de la Sf. Vineri, popa Hriza de la Sf. Nicolae, Ghinea cojocar, Costandin chiurcibașa, Cârstea și Sava neguțătorii; un alt loc alături, unde este grădina, cumpărat de la Isar cămăraș cu suma de 5000 de aspri; niște case cu loc în orașul București, alături cu casele lui Costandin chiurcibașa, cumpărat de la Tudor abagiu și de la fiul lui, Dumitrașco, cu suma de 150 de galbeni, la care au fost martori: Costandin chiurcibașa, Cuțar neguțător și Sava neguțător; un loc pentru prăvălie cu curte în București, între Fota și Mazarachi, cumpărat de la Teofil, fiul lui Cazacu, cu suma de 4400 de aspri; un alt loc pentru prăvălie, alături cu Mazarachi, cumpărat de la Stan zelar, de la soția lui, Tudora, și de la fiii lor, Alexandru și Necula, cu suma de 3600 de aspri; ca și pe țigancă Florea, fiica țiganilor Radu și Stanca, cumpărată de la Lazar și de la fratele lui, Mihai, fiii lui Lazar căpitan din Gruiani, cu suma de 28 de galbeni, la care au fost martori: egumenul Varlaam de la Căldărușani, Costandin vornic și Ghinea Matraca negustor. Martori: Gheorghie Băleanul mare vornic, Stroe Fiera mare logofăt, Pârveu vistier, Pană spătar, Diicu clucer, Radu comis, Radu paharnic, Neagoe mare postelnic. Ispravnic, Stroe mare logofăt. Actul este scris de Dumitru Boldiciu logofăt.

M.M.B., nr. 13144

Orig. slav., perg. (48,5x34), invocația simbolică, litera inițială și monograma ornate cu chinovar, semnătura domnului și sigiliu mijlociu, timbrat, cusut.

Bibliografie: ed.: dr. G. Severeanu, **Documentul lui Costantin Șerban, zis Cârnu** (1654-1658), în: „*București. Revista*

Muzeului Municipiului București”, an. II (1939), nr. 1-2, pp. 133-135 cu facs.; **Documente privind**

istoria orașului București, red. Fl. Georgescu, Paul I. Cernovodeanu, Ioana Cristache-Panait, Muzeul

de istorie a orașului București, 1960, pp. 30-33.

facș: **Documente feudale privind istoria orașului București și a satelor învecinate, aflate în colecția**

Muzeului Municipiului București, coord. dr. Ionel

Ioniță, p. 22.

33. **1657 (7165) martie 20** Șarban, Radu și Oprea mărturisesc pentru cele 15 pogoane de pădure cumpărate în Greabăn de la Dobromir, fiul lui Tudoran, de la vărul lui, Tudoran, și de la nepoții lor, Finta și Lupu, pentru care au plătit 108 bani pe pogon. Aldămășari: popa Stan, Vlaicu, Lupu, Stănemir, Drăghiciu, Stoian paharnic, Feciul, Maren, fiul vătafului, și Techelu, ginere lui Vlaicu. Scrie popa Vlad.

M.M.B., nr. 13946

Orig. rom., hârtie folio (29,5x20), 3 semnături digitale în cerneală, rupt și lipit pe o altă hârtie.

34. **1657 (7165) martie 20** Stanciu din satul Nencești vinde lui Mihalcea comis a treia parte de codru din Braniște cu suma de 7 ughi și jumătate. Martori: finul Dan și unchiașul Dan.

M.M.B., nr. 30633

Orig. rom., hârtie folio cu filigran (30x20,5), 2 semnături digitale în cerneală. Provine de la Epitropia Așezămintelor Brâncovenești.

35. **1657 (7165) aprilie 15** Mihai portar din Copăceni împreună cu fiul lui, Vlad, și fratele lui, Luca, vând lui Dumitrașco logofăt din Voinești o jumătate de funie de ocină din moșia Copăcenilor împreună cu o jumătate de vad de moară de pe Răstoaca, din j. Dâmbovița, cu suma de 4000 de bani. Martori: Stan roș din Copăceni și fratele lui, Mănea din Copăceni, Stănimir din Copăceni, Vlad din Copăceni, Radu portar din Copăceni, Apostul din Voinești, Ivan portar sârbul din Târgoviște, Leca logofăt din Cepturi, Mihai logofăt din Băleni, Mihai portar, Luca, Crăstea iuzbașă de roși, Nedelco căpitan, []¹ logofăt Muja, Stoica Teteni slujer, popa Apostol, Bibe izbașă din Popești și Chiriac postelnic. Scrie Manole logofăt, fiul popei Dobre din Târgoviște.

M.M.B., nr. 28423

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (28,5x20), 3 sigilii inelare și 6 semnături digitale în cerneală. Provine de la Epitropia Așezămintelor Brâncovenești.

¹ Semnătură indescifrabilă.

36. **1657 (7165) mai 4** Neața băneasa din Măgureni schimbă cu fiii ei, Dumitrașco spătar și Alexandru postelnic, pe Oprea țigan cu cele două copile, Stamata și Stana, fetele țigancei Dobra, pe Stoiana țiganca cu Dobra țiganca, pe Neața țiganca cu Stanca țiganca, tot fata Dobrei, ca și pe Iana țiganca cu fata ei, Maria, și Mihalca țiganca cu fata ei, Maria. Martor: Moise căpitan de roși. Scrie Paraschiva, fiul lui Vasilie logofăt din Brătiani.

M.M.B., nr. 27152

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (31,5x21), sigiliu inelar în negru de fum. Are copie modernă.

37. **1657 (7165) mai 12** Balotă spătărelul din Gârbovi, din j. Ialomița, îi mai vinde lui Gherghe Băleanul al doilea mare vornic alți 20 de stânjani din Schimbați cu suma de 4 ughi. Martori: Nedelco postelnic din Hurezi, Simion al lui Furnică din Gârbovi, Sarul roș din satul Gârbovi, Costandin vornic, Ștefu vornic din Tămășești și Cărlan vornic.

M.M.B., nr. 27228

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (29,5x20), 4 sigilii inelare și o semnătură digitală în cerneală.

Bibliografie: reg.: I.C. Filitti, **Arhiva Gh. Gr. Cantacuzino**, București, 1919, p. 33.

38. **1656 (7165) septembrie 1 - 1657 (7165) august 31** Perilipsis cu sineturile lui Barbu Văcărescu vornic în care se menționează zapisul cu cei 40 de stânjani ai lui Anghel, Radu și Ivan, fratele lui Radu, și toate cumpărăturile lui Costandin Cantacuzino postelnic care fac 190 de stânjani.

M.M.B., nr. 98058 (7)

Copie rom. din sec. al XIX-lea, hârtie difolio cu filigran (33x25).

39. **1657 (7166) decembrie 1** Iorga, fiul lui Stanciu logofăt din Târgoviște, vinde lui Stroe mare logofăt 20 stânjeni de ocină din satul Dărmănești, j. Prahova, împreună cu vad de moară, care au fost cumpărați de la Pătrașco, fiul lui Stroe Mărășescul din Dărmănești, cu suma de 6 ughi și jumătate. Martori: popa Necula și Andronec pârăcalab. Scrie Iorga.

M.M.B., nr. 13755

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (30x21), sigiliu inelar în negru de fum.

40. **1658 (7166) februarie 10** Rada, soția lui Miroslav logofăt din Pitești, vinde lui Stoica logofăt un loc de casă în București cu suma de 12 ughi, care este între Stoica logofăt și popa Dragul și fusese schimbat de fiul ei cu un alt loc din curtea bisericii lui Udrea slujer, care fusese cumpărat de la Ianache, feciorul lui Anghel din București. Martori: Dumitru logofăt din Pitești, popa Radu din Săcșor și fratele lui, Sima din Săcșor, Mirce al treilea pârăcalab din Săcșor, Andronie din Săcșor și Stefan cu fratele lui, Radu Desur din Stoenești. Scrie Manta, nepotul lui Radu logofăt.

M.M.B., nr. 13889

Orig. rom., hârtie difolio cu filigran (28x19,5), 7 semnături digitale în cerneală.

Bibliografie: *ed.: Documente privind istoria orașului București*, red. Fl. Georgescu, Paul I. Cernovodeanu, Ioana

Cristache-Panait, Muzeul de istorie a orașului București, 1960, pp. 33-34.

menț.: N. Stoicescu, **Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova. Sec. XIV-XVII**,

Editura enciclopedică română, București, 1971, p. 170, n. 5.

facș.: **Documente feudale privind istoria orașului București și a satelor învecinate, aflate în colecția**

Muzeului Municipiului București, coord. dr. Ionel Ioniță, p. 23.

Summary

Among the documents in the collection of the Municipal Museum of Bucharest, those dating from the ruling of Constantin Șerban represent some of the most interesting, due to their capacity of rendering a whole epoch.